บทที่ 2

อุปกรณ์และวิธีดำเนินงาน

ทำการศึกษาลักษณะทางชีววิทยาบางประการของซูโอแทมเนียมในบ่อเพาะพักลูกกุ้งกุลาดำ โดยเก็บน้ำตะกอนและลูกกุ้งกุลาดำขึ้นมาตรวจสอบวงชีวิต (life cycle) ของซูโอแทมเนียมด้วยกล้องจุลทัศน์และศึกษาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการดำรงชีพของซูโอแทมเนียมไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังศึกษาความสัมพันธ์ของซูโอแทมเนียมและลูกกุ้งกุลาดำและการป้องกัน กำจัด ซูโอแทมเนียมด้วย

สถานที่ในการทดลองศึกษา

ทำการศึกษาทดลองที่สถานีประมงจังหวัดระยอง ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ระยะเวลาในการศึกษาเริ่มตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2524 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2525

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการ

การดำเนินงานแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ

1. การศึกษาวงชีวิต (life cycle) ของซูโอแทมเนียม (Zoothamnium sp.) ในบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำ

มีอุปกรณ์และวิธีการดำเนินงาน คือ

1.1 การเพาะพักลูกกุ้งกุลาดำเพื่อตรวจวงชีวิตของซูโอแทมเนียม นำแม่พันธุ์กุ้งซึ่งได้รับการผสมแล้วจากพ่อพันธุ์มีไข่แก่ในระยะที่ 3 – 4 ใส่ในถังเพาะพักขนาดจุ 1 ตัน ที่ใส่น้ำทะเลที่ผ่านการกรองแล้ว ความเค็ม 32 ส่วนในพัน

อุณหภูมิ 27 – 29 องศาเซลเซียส ให้อากาศตลอดเวลา เมื่อแม่พันธุ์กุ้งวางไข่แล้ว กรองไข่กุ้งด้วยผ้ากรองแพลงตอนเบอร์ 180 T (ขนาดช่อง 56 ไมครอน) ล้างไขมันที่ติดมากับไข่กุ้งให้สะอาดโดยไข่จะติดอยู่บนผ้ากรองเบอร์ 180 T แบ่งไข่ที่กรองได้ออกเป็น 4 ส่วนเท่า ๆ กัน แต่ละส่วนใส่ในบ่อเพาะพักที่เตรียมไว้ 4 บ่อ (รูปที่ 2)

บ่อเพาะพักเป็นบ่อซีเมนต์กลมขนาด 1 ตัน ต้องทำความสะอาดอย่างดี ใส่น้ำทะเลที่ผ่านการกรองแล้วอย่างดีให้อากาศตลอดเวลาในเวลา 12 ชั่วโมง ไข่ที่ถูกผสมแล้วจะพัฒนาการเป็นตัวอ่อนฟักออกจากไข่ว่ายน้ำ เคลื่อนไหวได้ ลูกกุ้งวัยนี้เป็นลูกกุ้งวัยอ่อนระยะที่หนึ่ง (Nauplius) ลูกกุ้งจะอยู่ในระยะนี้ประมาณ 45 – 50 ชั่วโมง หลังจากลอกคราบหกครั้งลูกกุ้งจะเข้าสู่ลูกกุ้งวัยอ่อนระยะที่สอง (Protozoea) จะอยู่ในระยะนี้ประมาณ 4 วัน ลอกคราบ 3 ครั้ง จะเข้าสู่ลูกกุ้งวัยอ่อนระยะที่สาม (Mysis) ลูกกุ้งจะอยู่ในระยะนี้ประมาณ 3 – 4 วัน ลอกคราบ 3 ครั้ง จะเจริญเติบโตเป็นลูกกุ้งระยะที่สี่ (Post larva)

1.2 <u>การอนุบาลลูกกุ้งวัยอ่อน</u>

การอนุบาลลูกกุ้งวัยอ่อนหลังจากฟักเป็นตัวแล้วทำการอนุบาลลูกกุ้งวัยอ่อนระยะต่าง ๆ แบบกาลเวสตัน ดังตารางที่ 1 บรรจง เทียนส่งรัศมี (2523)

1.3 <u>การเตรียมอาหารสำหรับเลี้ยงลูกกุ้งวัยอ่อน</u>

การอนุบาลลูกกุ้งวัยอ่อนแบบกาลเวสตันนั้นจำเป็นต้องเตรียมอาหารสำหรับลูกกุ้งในระยะต่าง ๆ ด้วย อาหารที่เหมาะสำหรับลูกกุ้งวัยอ่อนที่นิยมใช้กันในปัจจุบันได้แก่ แพลงตอนพืช <u>Chaetoceros calcitrans</u>, <u>Chorella</u> แพลงตอนสัตว์ ได้แก่ โรติเฟอร์ (<u>Brachionus plicatilis</u>) และไรน้ำเค็ม (<u>Artemia salina</u>) วิธีการเตรียมอาหารสำหรับเลี้ยงลูกกุ้งวัยอ่อนดำเนินตามบรรจง เทียนส่งรัศมี (2523)

ตารางที่ 1 การให้อาหารลูกกุ้งวัยอ่อนตามลักษณะวิธีเลี้ยงแบบกาลเวสตัน

ลูกกุ้งวัยอ่อน	ชนิดของอาหาร	ขนาด (ไมครอน)	ปริมาณ (ต่อน้ำ ลบ.ซ.ม.)	จำนวนครั้ง (ต่อวัน)
ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1	แพลงตอนพืช*	50 – 70	15000 เซลล์	1
ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2	แพลงตอนพืช*	50 – 70	15000 เซลล์	1
ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3	แพลงตอนพืช*	50 – 70	15000 เซลล์	1
	และแพลงตอนสัตว์*		5 ตัว	1
ระยะที่ 3 ชั้นที่ 1	แพลงตอนพืช*	50 – 70	15000 เซลล์	1
	และแพลงตอนสัตว์*		5 ตัว	1
ระยะที่ 3 ชั้นที่ 2	แพลงตอนพืช*	50 – 70	10000 เซลล์	1
	และแพลงตอนสัตว์*		10 ตัว	1
ระยะที่ 3 ชั้นที่ 3	แพลงตอนสัตว์*		10 ตัว	1
ระยะที่ 4	แพลงตอนสัตว์*	165	15 ตัว	1

แพลงตอนพืช* ให้ Chorella sp. Chaetoceros calcitrans อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะผสมชนิดละเท่า ๆ กัน

แพลงตอนสัตว์* ให้ Branchionus plicatilis, Artemia salina อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะผสมชนิดละเท่า ๆ กัน

แพลงตอนสัตว์* ให้ Artemia salina รวมกับหอยแมลงภู่บดในลูกกุ้งวัยอ่อนระยะที่ 4 จากชั้นที่ 1 – 3 ส่วนลูกกุ้งวัยอ่อนระยะที่ 4 จากชั้นที่ 4 – 10 ให้หอยแมลงภู่บดอย่างเดียว

011059

i17763915

1.4 การตรวจวงชีวิตของซูโอแทมเนียม

เก็บตะกอนและลูกกุ้งกุลาดำจากบ่อทดลองทั้ง 4 ขึ้นมาตรวจด้วยกล้องจุลทัศน์ทุกวัน ตั้งแต่วันที่ 1 ซึ่งเตรียมน้ำในบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำเสร็จ จนกระทั่งถึงวันสิ้นสุดการทดลอง โดยตรวจหาซูโอแทมเนียมศึกษารายละเอียดต่าง ๆ โดยการวาดรูป ถ่ายรูป และนับจำนวนโคโลนีระยะต่าง ๆ ของซูโอแทมเนียมที่พบไว้ทั้งหมด

2. การศึกษาสภาพแวดล้อมขณะศึกษาวงชีวิตของซูโอแทมเนียมในบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำ

ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมขณะศึกษาวงชีวิตของซูโอแทมเนียม โดยทำการวิเคราะห์และตรวจวัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ไปพร้อมกับการศึกษาวงชีวิตของซูโอแทมเนียมดังนี้

2.1 การวิเคราะห์หาไนเตรท ไนไตรท และแอมโมเนีย

เก็บน้ำตัวอย่างจากบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำทั้ง 4 บ่อ โดยเก็บจากจุดต่างกัน 4 จุด แล้วนำไป

– วิเคราะห์หาปริมาณไนเตรท และไนไตรท โดยวิธีวิเคราะห์ของ Shinn. (Strickland and Parsons 1928)

– วิเคราะห์หาปริมาณแอมโมเนียโดยวิธีที่แนะนำโดย Grasshoff (Grasshoff, 1976)

2.2 การวัดหาปริมาณออกซิเจน อุณหภูมิ ความเป็นกรด ด่าง และความเค็มของน้ำ ในบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำ โดย

– วัดหาปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำในบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำด้วยเครื่องวิเคราะห์ของ Delta Sceintific

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

– วัดอุณหภูมิ ด้วย Thermometer

– วัดความเป็นกรด ด่าง ด้วยเครื่องวัดของ Horizon Ecology Co. Model 5918 - 10

– วัดความเค็ม ด้วย Salinometer ของ American Optical Corp.

2.3 ช่วงเวลาการตรวจวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

2.3.1 ทำการวิเคราะห์หาไนเตรท ไนไตรท และแอมโมเนียทุก 7 วัน ตั้งแต่วันที่ 1 ซึ่งเตรียมบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำเสร็จ วันที่ 8, วันที่ 15 และวันที่ 21 ซึ่งเป็นวันสิ้นสุดการทดลองบันทึกผลการวิเคราะห์หาปริมาณไนเตรท ไนไตรท และแอมโมเนียไว้

2.3.2 ทำการวัดหาปริมาณออกซิเจน อุณหภูมิ ความเป็นกรด ด่าง และความเค็ม ของน้ำในบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำทั้ง 4 บ่อ ทุกวันตั้งแต่วันที่ 1 ซึ่งเตรียมบ่อเพาะลูกกุ้งกุลาดำเสร็จก่อนใส่ไข่กุ้งกุลาดำลงไป บันทึกผลการตรวจวัดได้ทุกวันจนสิ้นสุดการทดลอง

3. การศึกษาจำนวนโคโลนีและตำแหน่งเกาะของซูโอแทมเนียมในลูกกุ้งกุลาดำ

3.1 การทดลอง

เลือกลูกกุ้งกุลาดำซึ่งอยู่ในระยะที่ 3 ขั้นที่ 3 (Mysis 3) ถึงระยะที่ 4 ขั้นที่ 2 โดยลูกกุ้งกุลาดำเหล่านั้นต้องไม่มีซูโอแทมเนียมเกาะเลยใส่ในขวดโหลรูปชมพูขนาดจุ 3 ลิตร จำนวน 4 โหล โดยใส่ลูกกุ้งกุลาดำขวดโหลละ 300 ตัว ที่มีตะกอนและเปลือกไรน้ำเค็มที่มีซูโอแทมเนียมเกาะในขวดโหลทดลองขวดโหลละ 1 ลิตร ให้อาหาร (ไรน้ำเค็ม) แกลูกกุ้งทดลองวันละครั้งให้อากาศอ่อน ๆ ตลอดเวลาการทดลอง

3.2 กลุ่มควบคุม

เลือกลูกกุ้งกุลาดำที่อยู่ในระยะที่ 3 ขั้นที่ 3 (Mysis 3) ถึงระยะที่ 4 ขั้นที่ 2 โดยลูกกุ้งกุลาดำเหล่านั้นไม่มีซูโอแทมเนียมเกาะเลยใส่ในขวดโหลรูปชมพู่ขนาดจุ 3 ลิตร จำนวน 4 โหล ใส่ลูกกุ้งกุลาดำขวดโหลละ 300 ตัว ที่มีน้ำทะเลที่ผ่านการกรองมาแล้วอย่างดีในขวดโหลทดลองขวดโหลละ 1 ลิตร ให้อาหาร (ไรน้ำเค็ม) ที่ทำการแช่ในฟอร์มาลินที่มีความเข้มข้น 40 ส่วนในน้ำล้านส่วน ในเวลา 12 ชั่วโมง วันละครั้ง ให้อากาศอ่อน ๆ ตลอดเวลาการทดลอง

3.3 การตรวจผลการทดลอง

นำลูกกุ้งกุลาดำที่ทดลอง 10 ตัว จากขวดโหลทดลองทุกการทดลองและกลุ่มควบคุมมาทำการตรวจหาซูโอแทมเนียม ตามลำตัว ระยางค์ ขา ตา และหาง และส่วนต่าง ๆ ของลูกกุ้งกุลาดำโดยทำการเก็บตัวอย่างทุก ๆ 12 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 3 วัน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เปรียบเทียบจำนวนลูกกุ้งกุลาดำที่ถูกซูโอแทมเนียมเกาะในเวลาต่าง ๆ คือ 12, 24, 36, 48, 60 และ 72 ชั่วโมง โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance), แบบสุ่มตลอด (Completely Random Design;CRD) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ละคู่หลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแล้วโดยวิธี Newman-keuls test

3.4.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวน

วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบสุ่มตลอด (Completely Random Design;CRD) ของจำนวนลูกกุ้งกุลาดำที่ถูกซูโอแทมเนียมเกาะในเวลาต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จากสูตรต่อไปนี้ (จรัญ จันทลักขณา, 2523)

$$\text{SS Total} = \sum_{ij} X_{ij}^2 - CT \; ; \; CT = \frac{X_{..}^2}{rt} = \frac{\left(\sum_{ij} X_{ij}\right)^2}{rt}$$

$$\text{SS Treatment} = \frac{(X_{1.}^2 + X_{2.}^2 + \ldots + X_{t.}^2)}{r} - CT$$

$$\text{SS error} = \text{SS Total} - \text{SS treatment}$$

r = จำนวนซ้ำในแต่ละทรีทเมนต์

t = จำนวนทรีทเมนต์

X_i = ผลรวมของทรีทเมนต์ที่ i

X_{ij} = ค่าสังเกตที่ j ในทรีทเมนต์ที่ i

$i = 1, 2 \ldots, t \qquad j = 1, 2 \ldots, r$

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	t - 1	$\sum_i \frac{X_{i.}^2}{r} - \frac{X_{..}^2}{rt}$	T=SS/df	T/E
Error	t(r - 1)	SS total-SS treatments	E=SS/df	
Total	rt - 1	$\sum_{ij} X_{ij}^2 - \frac{X_{..}^2}{rt}$		

3.4.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่ของจำนวนลูกกุ้งกุลาดำที่ถูกซูโอแทมเนียมเกาะในเวลาต่างกัน

โดยวิธี Newman-keuls test ซึ่งมีขั้นตอนในการทดสอบดังนี้ (ชูศรี วงศ์วัฒนะ, 2523)

1. เรียงลำดับค่าเฉลี่ยของทุกกลุ่มจากค่าน้อยไปหาค่ามาก

2. หาผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ครบหมดทุกคู่ จำนวนคู่ที่นำมาหาค่าผลต่างหาได้จากสูตร $n_{C_2} = \frac{n(n-1)}{2}$ คู่

3. เปิดตาราง Studentized range เพื่อหาค่า q โดยต้องทราบค่า df และ r

โดย df = N - k; N = จำนวนคะแนนทั้งหมด

k = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

r = จำนวนค่าเฉลี่ยซึ่งนับจากค่าเฉลี่ยอีกตัวหนึ่งที่จะเปรียบเทียบกัน

4. หาค่า $q\sqrt{\frac{MSerror}{n}}$ เปรียบเทียบค่า $q\sqrt{\frac{MSerror}{n}}$ ที่คำนวณได้กับค่าผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ต้องการทราบ

4. การศึกษาวิธีการป้องกัน กำจัด และควบคุม ซูโอแทมเนียม

ในการศึกษาวิธีการป้องกัน กำจัด ซูโอแทมเนียมโดยใช้สารเคมี 3 ชนิด คือ ฟอร์มาลิน โปตัสเซียมเปอร์มังกาเนต และคอปเปอร์ซัลเฟตในระดับความเข้มข้นต่าง ๆ กัน และศึกษาการควบคุมซูโอแทมเนียม โดยสภาพแวดล้อมธรรมชาติ โดยใช้แสงสว่างและความร้อนจากแสงแดด

4.1 การวัดความเป็นพิษของสารเคมีต่อลูกกุ้งกุลาดำ

ก่อนทำการทดลองได้ทำการศึกษาความเป็นพิษของฟอร์มาลิน โปตัสเซียมเปอร์มังกาเนต และคอปเปอร์ซัลเฟตที่มีต่อลูกกุ้งกุลาดำ โดยวัดความเป็นพิษในรูปมัธยฐานของความเข้มข้นที่ทำให้ตาย (Median lethal concentration, LC_{50}) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประมาณค่าระดับเริ่มเป็นพิษ (threshold of Toxicity หรือ incipient, LC_{50}) และระดับความปลอดภัย (Safe concentration) ของสารเคมีทั้ง 3 ชนิด

การหาค่า LC_{50} ของฟอร์มาลิน โปตัสเซียมเปอร์มังกาเนต และคอปเปอร์ซัลเฟตต่อลูกกุ้งกุลาดำวัยอ่อนระยะที่ 4 ขั้นที่ 1 (Post larva ที่ 1) ทำได้โดยเตรียมสารเคมีทั้ง 3 ชนิด เป็นสารละลายมาตรฐาน (Stock Solution) ในน้ำกลั่นก่อน แล้วทำให้เจือจางด้วยน้ำทะเลที่เตรียมไว้ให้เป็นสารละลายทดลองที่มีความเข้มข้นของสารเคมีระดับต่าง ๆ กัน 6 – 8 ระดับ โหลทดลองใช้เป็นโหลแก้วกลมขนาด 3 ลิตร ปริมาตรสารละลายในโหลทดลองโหลละ 1 ลิตร ปล่อยลูกกุ้งกุลาดำที่จะใช้ทดลองลงไปในโหลทดลองและโหลควบคุมโหลละ 10 ตัว สังเกตและนับจำนวนสัตว์ที่เหลือรวมเวลา 18, 24, 60, 72 และ 96 ชั่วโมง ในระหว่างการทดลองได้เก็บสัตว์ที่ตายออกจากโหลทดลองทุกครั้งที่ตรวจพบและบันทึกจำนวนสัตว์ที่ตายไว้ (ปรีชา สมมณี, 2522)

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วิธีประมาณค่า LC_{50} และช่วงแห่งความเชื่อมั่นของ LC_{50} ที่ระดับ 95% จากข้อมูลความเข้มข้นและอัตราการตายในแต่ละระดับใช้วิธีวิเคราะห์แบบโปรบิต (Probit) โดยวิธีกราฟ ซึ่งมีการปรับเส้นตรงด้วยสายตาและทดสอบความเหมาะสมของเส้นตรง โดยวิธี k ตามที่ Litchfield and Wilcoxon (1949) ได้อธิบายไว้ การประมาณค่าระดับเริ่มเป็นพิษในที่นี้จะใช้ข้อสมมติที่ว่าเส้นโค้งความเป็นพิษ (Toxicity curve) มีลักษณะตามสมการ $M = a + be^{-kH}$

ซึ่งอาจเป็นสมการเส้นตรง คือ

$$\ln (M - a) = \ln b - kH$$

ในเมื่อ M = LC_{50} = มัธยฐานของความเข้มข้นที่ทำให้ตายในเวลา H ชั่วโมง

H = เวลาที่สัตว์สัมผัสและได้รับสารพิษ

a = มัธยฐานของระดับเริ่มเป็นพิษ

b = ค่าคงที่

การทำนายระดับปลอดภัย (Safe level) ของฟอร์มาลิน โปตัสเซียมเปอร์มังกาเนต และคอปเปอร์ซัลเฟตใช้ค่าปัจจัยปรับค่า (application factor) คูณกับมัธยฐานที่ความเข้มข้นที่ทำให้ลูกกุ้งกุลาดำวัยอ่อนระยะที่ 4 ขั้นที่ 1 ตาย (LC_{50}) ที่ประมาณได้ ปัจจัยปรับค่าที่ใช้ถือตาม Laboratory Fish Production Index คือปัจจัยปรับค่าที่ใช้อยู่ระหว่าง 0.02 – 0.05 ในเวลา 96 ชั่วโมง LC_{50}

4.2 <u>การศึกษาการใช้สารเคมี 3 ชนิด ป้องกันการเกาะของซูโอแทมเนียมในลูกกุ้งกุลาดำ</u>

ในการศึกษาการใช้สารเคมีป้องกันการเกาะของซูโอแทมเนียมได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.2.1 การใช้สารเคมีทั้ง 3 ชนิด แช่ลูกกุ้งกุลาดำก่อนที่จะได้รับซูโอแทมเนียมเพื่อกระตุ้นให้ลูกกุ้งกุลาดำสร้างภูมิต้านทาน

การใช้ฟอร์มาลินป้องกันการ เกาะของซูโอแทมเนียม

เตรียมสารละลายฟอร์มาลินให้มีความเข้มข้น 25, 30, 35 และ 40 ส่วนในน้ำล้านส่วน ซึ่งได้ทดสอบค่าความเป็นพิษระดับต่าง ๆ แล้วในข้อ 4.1 ใส่ในโหลแก้วกลมขนาด 3 ลิตร ปริมาตรสารละลายฟอร์มาลินในโหลทดลองโหลละ 1 ลิตร จำนวนระดับความเข้มข้นละ 4 โหล ใส่ลูกกุ้งกุลาดำวัยอ่อนระยะที่ 4 ขั้นที่ 1 ที่ไม่มีซูโอแทมเนียมเกาะลงในขวดโหลทดลองทั้ง 16 โหล (4 ระดับความเข้มข้น) โหลละ 10 ตัว ภายในเวลา 1 – 2 ชั่วโมง ใส่ตะกอนและเปลือกไรน้ำเค็มที่มีซูโอแทมเนียมเกาะลงไปในขวดโหลละ 200 ซีซี.

การใช้โปตัสเซียมเปอร์มังกาเนตป้องกันการ เกาะของซูโอแทมเนียม

เตรียมสารละลายโปตัสเซียมเปอร์มังกาเนตให้มีความเข้มข้น 2.4, 2.6, 2.8 และ 2.9 ส่วนในน้ำล้านส่วน ซึ่งได้ทดสอบค่าความเป็นพิษแล้วในข้อ 4.1 ใส่ในโหลแก้วกลมขนาด 3 ลิตร ปริมาตรสารละลายโปตัสเซียมเปอร์มังกาเนตในโหลทดลองโหลละ 1 ลิตร ระดับความเข้มข้นละ 4 โหล ใส่ลูกกุ้งกุลาดำอ่อนระยะที่ 4 ขั้นที่ 1 ที่ไม่มีซูโอแทมเนียมเกาะลงในขวดโหลทดลองโหลละ 10 ตัว ภายในเวลา 1 – 2 ชั่วโมง ใส่ตะกอนและเปลือกไรน้ำเค็มที่มีซูโอแทมเนียมเกาะลงไปในขวดโหลละ 200 ซีซี.

การใช้คอปเปอร์ซัลเฟตป้องกันการ เกาะของซูโอแทมเนียม

เตรียมสารละลายคอปเปอร์ซัลเฟตให้มีความเข้มข้น 6.0, 6.5, 7.0 และ 7.5 ส่วนในน้ำล้านส่วน ซึ่งได้ทำการทดสอบค่าความเป็นพิษแล้วในข้อ 4.1 ใส่ในโหลแก้วกลมขนาด 3 ลิตร ปริมาตรสารละลายคอปเปอร์ซัลเฟตในโหลทดลองโหลละ 1 ลิตร ระดับความเข้มข้นละ 4 โหล ใส่ลูกกุ้งกุลาดำวัยอ่อนระยะที่ 4 ขั้นที่ 1 ที่ไม่มีซูโอแทม–เนียมเกาะลงในขวดโหลทดลองโหลละ 1 ลิตร ระดับความเข้มข้นละ 4 โหล ใส่ลูกกุ้งกุลาดำวัยอ่อนระยะที่ 4 ขั้นที่ 1 ที่ไม่มีซูโอแทมเนียมเกาะลงในขวดโหลทดลอง

โหลละ 10 ตัว ภายในเวลา 1 – 2 ชั่วโมง แล้วใส่ตะกอนและเปลือกไรน้ำเค็มที่มีซูโอแทมเนียมเกาะลงไปขวดโหลละ 200 ซีซี.

กลุ่มควบคุม

ใส่น้ำทะเลที่ผ่านการกรองแล้วในโหลแก้วกลม 4 โหล ใส่ลูกกุ้งกุลาดำที่จะใช้ทดลองในโหลทดลองโหลละ 10 ตัว ภายในเวลา 1 – 2 ชั่วโมง ใส่ตะกอนและเปลือกไรน้ำเค็มที่มีซูโอแทมเนียมเกาะลงไป 200 ซีซี.

การตรวจผลการทดลอง

ทำการตรวจผลการทดลองโดยนำลูกกุ้งกุลาดำที่ทำการทดลองนั้นมาตรวจหาซูโอแทมเนียมโดยกล้องจุลทัศน์ภายในเวลา 24 ชั่วโมง บันทึกจำนวนลูกกุ้งที่ถูกซูโอแทมเนียมเกาะทั้งในการควบคุมและใช้สารเคมีป้องกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ทำการเปรียบเทียบความแปรปรวนของจำนวนลูกกุ้งกุลาดำที่ถูกซูโอแทมเนียมเกาะในแต่ละระดับความเข้มข้นของสารเคมีแต่ละชนิดและกลุ่มควบคุมเช่นเดียวกับข้อ 3.4 หัวข้อที่ 3

4.2.2 การใช้ฟอร์มาลินเข้มข้น 40 ส่วนในน้ำล้านส่วน แช่ไรน้ำเค็มก่อนที่จะใช้เป็นอาหารแก่ลูกกุ้ง เตรียมฟอร์มาลินให้มีความเข้มข้น 40 ส่วนในน้ำล้านส่วน ใส่ในโหลแก้ว 4 โหล ขนาดจุ 3 ลิตร ใส่ตัวอ่อนไรน้ำเค็มและเปลือกซึ่งมีซูโอแทมเนียมเกาะลงไปในโหลแก้ว ปริมาตร 200 ซีซี. ให้อากาศตลอดเวลา

การควบคุม

ใส่ตัวอ่อนไรน้ำเค็มและเปลือกซึ่งมีซูโอแทมเนียมลงไปในโหลแก้วที่มีน้ำทะเลที่ผ่านการกรองแล้วอย่างดี ให้อากาศตลอดเวลา

การตรวจผลการทดลอง

ทำการเก็บตัวอย่างตัวอ่อนไรน้ำเค็มและเปลือกที่แข่ในฟอร์มาลินขึ้นมาตรวจดูปริมาณซูโอแทมเนียมในเวลา 12 ชั่วโมง ทำการบันทึกผลไว้

4.3 การใช้สารเคมีฟอร์มาลิน โปตัสเซียมเปอร์มังกาเนตและคอปเปอร์ซัลเฟตกำจัดซูโอแทมเนียม

โดยใส่ลูกกุ้งกุลาดำที่มีซูโอแทมเนียมเกาะ (ประมาณ 3 – 6 โคโลนี) ลงในโหลแก้วที่บรรจุสารเคมีฟอร์มาลิน โปตัสเซียมเปอร์มังกาเนต คอปเปอร์ซัลเฟต ที่มีความเข้มข้นต่าง ๆ กัน ดังข้อที่ 4.2.1 และกลุ่มควบคุมโหลละ 30 ตัว

การตรวจผลการทดลอง

นำลูกกุ้งกุลาดำที่ทำการทดลอง 10 ตัว ขึ้นมาตรวจหาปริมาณซูโอแทมเนียมโดยกล้องจุลทัศน์ ภายในเวลา 6, 12 และ 24 ชั่วโมง ทำการบันทึกผลปริมาณซูโอแทมเนียมที่ถูกกำจัดออกจากลูกกุ้ง สภาพลูกกุ้ง และดูการตายของลูกกุ้งที่ทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วิเคราะห์ความปรวนแปรแบบมี 2 ตัวประกอบ (Two-way analysis of Variance) หรือการวิเคราะห์แบบ 2 ทาง (Two-way classification) ของเปอร์เซนต์ซูโอแทมเนียมที่ถูกกำจัดออกจากลูกกุ้งทดลอง โดยใช้สารเคมี 3 ชนิด ระดับต่าง ๆ กัน ในเวลาต่าง ๆ กัน จากสูตรดังต่อไปนี้ (ชูศรี วงศ์วัฒนะ, 2523 และประคอง กรรณสูตร, 2525)

$$\text{SS Total} = \sum_{i=1}^{r} \sum_{j=1}^{c} \sum_{k=1}^{n} X_{ijk}^{2} - \frac{T_{...}^{2}}{rcn}$$

$$\text{SS Row} = \frac{\sum_{i=1}^{r} T_{i..}^2}{cn} - \frac{T_{...}^2}{rcn}$$

$$\text{SS column} = \frac{\sum_{j=1}^{c} T_{.j.}^2}{rn} - \frac{T_{..}^2}{rcn}$$

$$\text{SS interaction} = \frac{\sum_{i=1}^{r}\sum_{j=1}^{c} T_{ij.}^2}{n} - \frac{\sum_{i=1}^{c} T_{i..}^2}{cn} - \frac{\sum_{j=1}^{c} T_{.j.}^2}{rn} + \frac{T_{...}^2}{rcn}$$

$$\text{SS error} = SST - SSR - SSC - SS(RC)$$

$\sum_{i=1}^{r}\sum_{j=1}^{c}\sum_{k=1}^{n} X_{ijk}^2$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองทุก ๆ ค่า ในทุกกลุ่มตัวอย่าง

$T_{...}$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$T_{i..}$ = ผลรวมของคะแนนในแถวนั้น ๆ

$T_{.j.}$ = ผลรวมของคะแนนในคอลัมน์นั้น ๆ

$T_{ij.}$ = ผลรวมของคะแนนในแต่ละเซล

r = จำนวนแถว

c = จำนวนคอลัมน์

n = จำนวนคะแนนในแต่ละเซล

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Source of Variation	df	SS	MS	F
Rowmeans	r-1	$SSR = \frac{\sum_{i=1}^{1} T_{..}^2}{cn} - \frac{T_{..}^2}{rcn}$	$MSR = \frac{SSR}{r-1}$	$\frac{MSR}{MSE}$
Column Means	c-1	$SSC = \frac{\sum_{j=1}^{c} T_{..}^2}{rn} \quad \frac{T_{...}^2}{rcn}$	$MSC = \frac{SSC}{c-1}$	$\frac{MSC}{MSE}$
Interaction	(r-1)(c-1)	$SS(RE) = \frac{\sum_{i=1}^{r}\sum_{j=1}^{c} T_{ij}^2}{n} - \frac{\sum_{i=1}^{r} T_{..}^2}{cn} - \frac{\sum_{j=1}^{c} T_{..}^2}{rn} + \frac{T_{..}^2}{rcn}$	$MS(RC) = \frac{SS(PC)}{(r-1)(c-1)}$	$\frac{MS(RC)}{MSE}$
Error	rc(n-1)	SSE = SST - SSR - SSC - SS (RC)	$MSE = \frac{SSE}{rc(n-1)}$	
Total	RCN-1	$SST = \sum_{i=1}^{r}\sum_{j=1}^{c}\sum_{k=1}^{n} \sum_{ijk}^{2} - \frac{T_{..}^2}{rcn}$		

4.4 การควบคุมโดยสภาพธรรมชาติโดยใช้แสงสว่างและความร้อนจากแสงแดด

เตรียมถังเพาะขนาดจุ 20 ลิตร จำนวน 8 ถัง ใส่น้ำทะเลที่ผ่านการกรองมาแล้วอย่างดี 10 ลิตร ลงในถังเพาะให้อากาศอ่อน ๆ แก่ถังเพาะทุกถังใส่ลูกกุ้งกุลาดำวัยอ่อนระยะที่ 4 ขั้นที่ 1 ที่ไม่มีซูโอแทมเนียมเกาะถังเพาะละ 20 ตัว นำถังเพาะ 4 ถัง ไปตั้งไว้ในโรงเพาะพักและอีก 4 ถังนำไปตั้งไว้กลางแดดเป็นเวลา 1 – 2 ชั่วโมง ใส่ตะกอนและเปลือกไรน้ำเค็มที่มีซูโอแทมเนียมปริมาตร 200 ซีซี. ลงไปในถังทดลองทั้ง 8 ถัง

การตรวจผลการทดลอง

ทำการตรวจผลการทดลองภายใน 24 ชั่วโมงโดยเก็บสัตว์ทดลองทั้งหมดขึ้นมาตรวจหาซูโอแทมเนียมโดยกล้องจุลทัศน์ นับจำนวนลูกกุ้งที่ถูกซูโอแทมเนียมเกาะและจำนวนโคโลนีของซูโอแทมเนียมที่เกาะลูกกุ้ง

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างจำนวนลูกกุ้งที่ถูกซูโอแทมเนียมเกาะในถังทดลองที่วางตั้งไว้กลางแดดและตั้งไว้ในโรงเพาะพักโดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) จากสูตรต่อไปนี้ (ชูศรี วงศ์วัฒนะ, 2523)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad ; \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

n_1, n_2 = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_1^2, S_2^2 = ค่าความปรวนแปรของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$

ΣX = ผลรวมทั้งหมดของตัวอย่าง

N = จำนวนตัวอย่าง

$S^2 = \frac{\Sigma (X - \bar{X})^2}{N - 1}$